

täckare och pennor under (en typisk karaktär för yngre stäppörnar) framstå som bildad av ljusstoppade täckare, medan bilderna visar att den uppstår av pennornas basalt ljusa som ruggade täckare blottlägger.

Ljus nacke, ljus ryggfläck, vit stjärtrot, ljus handbasfläck, gul mungipa, framskjutande huvud, handpennornas längd är alla karaktärer som Ervalla-fågeln visade men som i viss mån delas av alla tre inblandade arterna, samt ytterligt är en bedömningsfråga där respektive ornitologs erfarenhet blir avgörande. Att känna igen "jizzet" hos en stäppörn eller att inte låta sig luras av en avvikande större skrikörn, kräver en

Några kommentarer till bilderna av Ervallaörnen

Klaus Malling-Olsen

Den avbildade fågeln är tydligt en Aquila, men det krävs närmare studier för att artbestämma den.

Det första intrycket är en ganska bred och kortvingad örn, med tämligen rektangulära vingar och inte så extremt långa, kvastiga fingervingar. Stäppörnen ger direkt ett annorlunda, långvingat intryck, förstärkt av de 7 långa handpennorna, där den innersta är ett extra finger – inte som hos skrikörnar kort och sammanfallande med vingbakkanten. Så är fallet med denna fågel – den ger mera intryck av skrikörn än av stäppörn. Näbben verkar heller inte vara så stor och kungörsnaktig som stäppörnens, utan snarare som en lång vråknäbb, typiskt för skrikörnar.

Alltså: en skrikörn. Den kalla, mörkt bruna, bottenfärgen (på de mörkaste partierna att jämföra med mörk Marabou-choklad) tyder på en större skrikörn. Mindre skrikörnens bottenfärg på ljusa partier är vanligen ljus gulbrun, hos de mörkaste exemplaren som ljus Marabou-choklad och hos de ljusaste rejält gultonat brun, som ingen annan inom komplexet större/mindre skrikörn och stäppörn.

Av ryggsidan har man inte mycket hjälp – en sådan ryggsida är fullt möjlig för alla tre arter,

giden erfarenhet av arterna i fält. Och då räcker det uppenbarligen inte med några – om än nog så väl studerade individer. Denna gång fick auktoriteterna (vilka också kanske var de mest erfarna) rätt. Fågeln är ännu inte färdigbehandlad av Rk, men mycket talar för att den kommer att godkännas som större skrikörn.

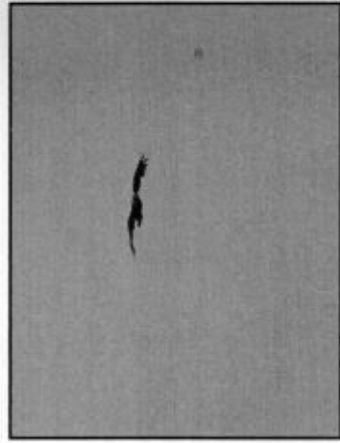
Men fortsätter för all del att ifrågasätta auktoriteter, artbestäm kreativt och håll sinnet öppet för debatt och lärdom. En debatt bör kunna föras utan att någon ska sätta sig på sina höga hästar. Ifrågasättandet leder till ökad fokusering på problemet och flyttar fram fältornitologins positioner, vilket borde välkomnas av alla!

Daniel Green, 021 - 18 43 16

även om mindre skrikörn typiskt har ljusare små/mellansta täckare än rygg (hos typiska adulta verkar ryggen som en mörk, armlös undertröja). Många koncentrerar sig mycket på ryggsidans teckning när dom konfronterats med en Aquila, och förbiser därmed viktiga detaljer på buksidan.

Kommentarer till enskilda karaktärer:

Näbb och huvud: Utifrån fotot har örnen har inte så stort huvud och inte så lång hals och så kraftig örnnäbb som stäppörnen. Man ser inte mungipans exakta utbredning. Hos flertalet stäpp-

Silhuetten, med den förhållandevis korta 7:e handpennan visar tillsammans med klen näbb och svartbrun bottenfärg att det rör sig om en skrikörn.
Foto: Roland Thuvander

örnar fortsätter den till ögats bakkant och ser ut som en lång gul clownmungipa. Den är visserligen inte mer än några millimeter längre än skrikörnarnas, men vilka millimeter! Den har till och med ofta en tendens till att tjockna och "le inners". Skrikörnarnas mungipa slutar under ögat och är rak. Mörkhuvade större skrikörnar kan ha en tydlig mungipa, och man måste notera den exakta utbredningen.

Buksida: Kallt mörkbrun, bara med enstaka ljusa partier på under vingtäckare. Typiska större skrikörnar har mörkare täckare än pennor, men detta är inte påfallande hos adulta, som till och med ofta har täckarna lika ljusa (eller sällsynt ljusare) som pennorna. Hos sådana är de ljusa täckarna kallt gråbruna och handtäckarna normalt mörkare. Sådana exemplar kan vara knepiga att skilja från adulta stäppörnar – använd storlek och silhuett, samt annorlunda teckning på pennorna.

Större skrikörn har normalt jämnmörka pennor medan typiska stäppörnar har tvärbandade pennor, inkl de yttersta handpennorna, som bildar en bred, mörk vingbakkant. Hos de tydligast tecknade är detta tydligt – ibland slående – på mer än en kilometers håll. Bara sällsynt är stäppörnens pennor jämnmörka, liksom ganska svaga, mörka tvärband kan ses på vissa större skrikörnars innersta handpennor. I princip är mindre skrikörnens pennor likadant tecknade, men tvärband är tydligare på de innersta handpennorna (har sets tydligt på avstånd av ca 50 meter). Stäppörn har 6-8 mörka tvärband, mindre och större skrikörn 8-10.

Vid basen av de yttre handpennorna finns ett ljusare parti. Detta parti är typiskt för större skrikörn. Mindre skrikörn har vanligtvis en ljus dubbelfläck, bildad av ljusa baser av både handpennor och handtäckare. Det är en karaktär som dock även kan anas hos några större skrikörnar (men aldrig så tydligt som hos mindre skrikörn).

Ryggsida: Inte mycket att säga: alla arter kan uppvisa sådan ryggsida. Som nämnts har flertalet äldre mindre skrikörnar ljusare täckare än rygg, men vissa subadulta (som kan ha ett mycket svagt ljus band kvar på större täckare från juven dräkten) kan ha ryggsidan snarlik denna fågel. Att fågeln var så svår att artbestämma grundar sig förmodligen på den kraftiga ruggningen, som även påverkar kropp- och huvudfjädrarna. Man ser ju inte flyktsätt och vingföring på foton, varför jag inte vill kommentera detta.

Skrikörnssilhuett (särskilt längden på 7:e handpennan), klen näbb och svartbrun bottenfärg i mörka partier visar att det rör sig om en större skrikörn.

Klaus Malling-Olsen, Gutnierivei 3, DK 2100Köpenhamn Ö, Danmark

Litteraturlista:

Fältbestämning av större skrikörn, mindre skrikörn och stäppörn, särskilt äldre fåglar. Dick Forsman, Fåglar i Uppland (1990:43-69)

Större och mindre skrikörn - problemet att artbestämma dem, Lars Svensson, Vår Fågelväld (1975:1-25)

Flight Identification of European Raptors, Porter m fl T&AD Poyser Ltd (1974, -76, 78)

Rovfågeln i Europa, Nordafrika och Mellanöstern, Gensch & Staay

Rovfågelguiden, Dick Forsman